

ההשתלות: קרנבאל בראזילי

פיקוח-נפש. המושל השני נלקח לחדר-הניתוח ישירות משדות הקיבוץ שבהם הוא התהלך בכוחות עצמו. לפי הקריטריונים של הפרופ' שובל, שפורסמו בעיתונות. המושל השני עבר את הגיל שבו מותר להשתיל כבד.

היתה העזה רבה בהחלטת הרופאים לנתח חולה בן 59. במצבו ובמצב הקיים בבית-החולים.

רופא חייב להתחשב בסיכון של הטיפול, ואם הסיכון הכרוך בנייתו גבוה מאוד, אסור להחליט עליו בצורה שהוחלט במיקרה זה – ללא התייעצות נרחבת עם כל המומחים הנוגעים בדבר.

אין זכות לרופא לסכן חיי חולה למטרות כביכול רפואיות. למען יוקרה ולצורך קביעת עובדות בשטח.

הפך למין ספורט לאומי. אך בראש ובראשונה אשמים בכך הרופאים עצמם.

קשור או לא קשור?

הניתוח הראשון של השתלת כבד בוצע ב-1963 בארצות-הברית ע"י הפרופסור תומס סטרצל. ומאז בוצעו במדינות רבות ניתוחים כאלה, וגם הופסקו כבר מסיבות רפואיות וכלכליות כאחת. אך במדינה אחת לא עשו הרופאים מכך קרנבאל בראזילי.

הרופאים עצמם מסרו כל העת פרטים על הניתוח, וכאשר חלה הידרדרות במצב המושלתים, מסרו דיווח לא-אמיתי לציבור. כך, למשל, ממלא-מקום מנהל בית-החולים, הד"ר אלברט סטינגר, מסר לכלי-התיקשות דיווח על דימום מדליות וורידים בוושט של המושלת, באומרו: "הדבר לא קשור לניתוח". כל רופא חייב לדעת שכל התערבות קטנה ביותר אצל חולה, הסובל מדליות וורידים בוושט, יכול לגרום לדימום. מובן שהדימום הוא תוצאה של ניתוח שארך כ-17 שעות.

כדי להציג את גורלו של המנתח דווח לעיתונות שהוא השתתף ב-300 ניתוחי השתלת-כבד, וביצע בעצמו כ-70 השתלות. אך רופא אחד לא העז לתקן את הדיווח המוגזם הזה. בגליון הירחון הרפואי GASTROENTEROLOGY, שיצא לאור בינואר 1986, דווח שבאותה קליניקה בפיטסבורג נערכו בשנה בסך-הכל 37 ניתוחי-כבד.

העיתונות שיבחה בשבועות האחרונים את שר-הבריאות לשעבר, מוסט גור, על החלטתו הנועזת להתחיל בהשתלת-כבד בישראל. בין היתר נאמר שמרדכי גור ייזכר כשר שפתח בעידן השתלת-הכבד.

לדעתי, השר גור ייכנס להיסטוריה של הרפואה הישראלית כמיישם שהו שהכניס, יותר משרים אחרים, פוליטיקה לרפואה.

הפרשה האומללה של השתלת-הכבד מוכיחה זאת. כיום ברור לכל שהאישור להשתלת-הכבד ניתן בחיפזון רב, בגלל שיקולים פוליטיים גרידא, ולא בגלל שיקולים רפואיים אמיתיים. את כל מה שמתרחש סביב השתלת-הכבד הייתי מגדיר כתיאטרון-אבסורד.

לצורך השגת האישורים לניתוח ובעת מתן האישור השתמשו כל הגורמים המעורבים בהכרזות דמוגיות על "הצלת חיים". ופיקוח נפש". ההתייחסות לטרדינה האישית של מושלת-הכבד ומיש"פחותיהם היתה דומה למישחקי-טוטו. היא נוגדת את האתיקה הרפואית ואת מטרותיה ההומאניות של הרפואה.

עבדתי 14 שנה בבית-החולים רמב"ם, עם כל הצוות שהיה מעורב בהשתלת-הכבד הראשונה בישראל. במשך השנים התנגדתי לא פעם להחלטות רופאים לגבי אינדיקציות לניתוח זה או אחר. לא פעם הייתי סבור שנהגים בקהות-ידעת בקביעת גורלם של חולים. אחרי הניתוח הראשון להשתלת-כבד, לא עברו די ימים כדי לקבוע אם הטיפול הצליח. חובה היתה לחכות עד שיתברר בוודאות שהניתוח אכן הצליח, שהטיפול עלה יפה, שהצוות מוכן לניתוח נוסף, כמתנה אני יודע שאחרי עריכת ניתוח כמו השתלת-כבד כל הצוות עייף מאוד.

המערכות בבית-החולים יצאו מפעילות תקינה לזמן רב. במיוחד מכיוון שהניתוח הראשון נערך על רקע נטישת בתי-החולים עלי-ידי האחיות – דבר שהוסיף הרבה לתהוירובוהו הקיים בבתי-החולים גם ללא נטישה.

ההחלטה לנתח את החולה השני במצב הקיים בבית-החולים ובמערכת-הבריאות כולה, זמן כה קצר אחרי הניתוח הראשון ששיקת את מערכת בית-החולים, נראה לי כהרפתקנות רפואית, ציבורית ואזרחית כאחת.

חייבים להגיד את האמת: לא מדובר פה על הצלת חיי-אדם ועל

החמישה תפקידי-מפתח במערכת הבריאות הוצנחו אנשי צבא. תופעה כזו כשלעצמה יכולה להיות במיקרים מסויימים חיובית, אך ריכוז כה גדול של אנשי צבא, שקיבלו תפקידים בתקופה כה קצרה, מעורר חשד שחולקו כאן ג'ובים לאנשי-שולמונו. בשנים האחרונות הגיעה הרגעה לאנשי-שולמונו לשיא הציניות. אנשים מקבלים תפקידים בכירים מסיבות שאין להן ולא כלום עם כישוריהם האישיים. לעיתים אף בניגוד להם.

לכל הרופאים ברור, שהמכרה-זים של נציבות שורת המדינה לתפקידים במערכת הבריאות לא רק תפוסים מראש, אלא הם כו אסרסה גמורה. תחת צמצם את הביורוקרטיה של משרד-הבריאות ולחסוך כספים, תמך השר בהתנחות מישורו. כך הוא הביא למישרד את אלוף-מישנה (מיל') אבנר רגב כיועץ מדיני של שר הבריאות. מהן העצות המדיניות בשטח הרפואה שלהן היה זקוק השר?

מישרד-הבריאות היה ידוע תמיד כמוסד המתייחס בזלזול לפניות אור רחים, כולל פניות רופאים. תופעה זו החמירה תחת פיקודו של גור: חורשים רבים חיכו בני-הווג אינוברג לתשובה ממישרד-הבריאות, לאחר שהתלוננו על מותה ללא עת של בתם, אחרי טיפול בבית-החולים הד-סה עיר-כרם. לבסוף קיבלו תשובה מי מנכ"ל משרד-הבריאות, המסירה את האחריות למותה של בתם מרופאים.

מישפחה גנדלמן מנתניה חיבתה יותר משנה לתשובה ממנכ"ל משרד-הבריאות, לאי-חר שהתלוננה על מותה של בתם בבית-החולים. מאיר.

אלנה אברך מרמלה חיכתה תקופה רומה, כאשר התלוננה על טיפול שחתלוננו על מותה ללא עת של אסף הרופא. כמוהם רבים אחרים.

אין זה מיקרה כי בתקופת כהונתו של גור נזף בג"ץ נזיפה חסרת-תיקון במישרד-הבריאות, וקבע כי המישרד "העביר דיווח שיקרו על ועדה שחקרה את מותה של רגינה גרובר זיל לבנה של רגינה".

עולה חרש מאנגליה, הפרופסור הרברט ציגרמן, התלונן לפני השר על התייחסות גסה כלפיו מצד הפרופסור פיטר ורדי, מנהל מחלקת מיקצועות רפואיים, אך לא זכה לתשובה משר-הבריאות. כפי שלא זכה לתשובה תושב אשקלון, ישראל לוי, לאחר ששלח שלושה מיכתבים לשר ועצומה של יותר מ-4000 תושבים, שקבלו על מחדלים בבית-החולים בראזילי בערים.

לא זכו לתשובה גם רופאים שהתלוננו לפני השר על יחס גס כל-פיהם מצד מנהליהם. לא זכה לתשומת לב ולתשובה מהשר הרופא הבדווי יונס אברסיאם, שביקש בירור אחרי שפוטרו מעבודתו בבית-החולים.

מתו באחרונה חמישה אנשים מצהבת ויהומית, שבה חלו בגלל המצב העגום השורר בבית-החולים הזה. אוזני השר לא שמעו את מה שהיו צריכות לשמוע, ומפיו יצאו מילות-שבח למוסד שלא מניע לו לקבל אותם. אולי כתוצאה מניתוק בין אוזניו של השר לבין פיו, התרבו מקרי

יותר גדול מאשר לתקציבים של מערכות-הבריאות באוסטרליה, בגרמניה, ביפן, באנגליה ובי מדינות רבות אחרות, שמערי כות הבריאות שלהן אינן סופות מבטיות כה קשות כפי שקובלת מערכת הבריאות שלנו. אך היה קל יותר לשר לדרוש הק-

המערכות הרפואיות המתקדמות בע"לם, כמקום אחר – מערכת הבריאות עומדת על סף התמטטות". פעם הוא אומר ש-אין צורך בהשתלות-כבד בארץ, ולא אתן לכך אישור, וכעבור כמה ימים הודיע ש-כל השקעה להצלת נפש אחת משתלמת, ויש להתחיל לא רק בהשתלת-כבד אלא גם בהשתלת-לב".

נראה לי שהכרזות אלה היו מכוונות להסיח את תשומת-לב הציבור מזה שבמשך כמעט שנתיים, בגלל חוסר יכולת לפתור בעיות ארמיניסטרטיביות, לא הצליחו לחדש את השתלות-הכליות בבית החולים תל-השומר. שיאו של עומק מחשבה הראה השר בשיחה עם ד"ר אורנשטיין, יו"ר אירגון רופאי המדינה. השר סיפר לו, שכעבור שבועיים (מכניסתו לתפקיד שר-הבריאות) הוא כבר גילה את הבעיה העיקרית של מערכת הבריאות – חוסר-תקציב.

איזה עומק מחשבה! איזה יכולת לתפוס דברים חדשים! אלא שחשך שכח כי למערכת הבריאות בארץ מוקצב נתח מהתקציב הלאומי שהוא הרבה יותר גור אופייניות הכרזות שר נות, המנוגדות אחת לשניה, שבי מקביל למעשי תרמו להגברת התוהו ובוהו בתוך המערכת. פעם דיווח השר גור לעם ולממ"שלה ש-חסרות מאות מיטות לאישפוז, אך למרות זאת כולם מקבלים טיפול נאות". בפעם אחרת, כמקום אחר, תקף השר גור: "אלפי חולים מאושפזים ללא צורך ואינם מקבלים טיפול מתאים להם". פעם התברר ש-יש לנו אחת

במישרד-הבריאות עצמו חלה הידרדרות נוספת במישימת. די לסייר יום אחר במיטות-הבניין הגדול של מישרד-הבריאות כדי לחוש זאת. עשי רות פקידים נעדרים מהעבודה. כמעט בלתי-אפשרי להשיג פקיד בטלפון. "הוא חולה", הוא מחוק למישרד", לא יודעים מתי הוא יהיה" – אלה התי-שוכות האופייניות למישרד-הבריאות היום.

ניתוק בין האוזניים לפה

לשר גור אופייניות הכרזות שר נות, המנוגדות אחת לשניה, שבי מקביל למעשי תרמו להגברת התוהו ובוהו בתוך המערכת. פעם דיווח השר גור לעם ולממ"שלה ש-חסרות מאות מיטות לאישפוז, אך למרות זאת כולם מקבלים טיפול נאות". בפעם אחרת, כמקום אחר, תקף השר גור: "אלפי חולים מאושפזים ללא צורך ואינם מקבלים טיפול מתאים להם". פעם התברר ש-יש לנו אחת

צילום: רוי נימן

גור בתמונת יחסי-ציבור כולם מקבלים טיפול נאות".

רשלנות רפואית דווקא בעת כהונתו. החסינות שקיבלו רופאים רשלניים, בגלל אי-תפקידו של מישרד-הבריאות, היא הגורם הראשי לגידול מיספר נפגעי הזנחה ורשלנות רפואית. מוטה גור, שר סוציאליסטי, תרם על-ידי מעשיו ודיבוריו להריסת התשתית של הרפואה הציבורית ולצמיחה של רפואה פרטית על רסיסה, יותר מכל קודמיו. הרפואה הציבורית והר מערכת הרפואית ככלל נמצאות היום במשבר שלא היה כמותו מעולם. טוב עשה השר גור, שלאחר חשבון נפש, עזב את מערכת הבריאות. אולי בקונצרו כור, באותו היום עצמו כנראה יחזור, הוא יצליח יותר.

צנה נוספת מאשר לעבוד כדי להביא לשינויים הדרושים. פעם הבטיח שר-הבריאות שהוא "לא יעזוב את מישרד-הבריאות, כי הוא אוהב את המישרד, רק שיתנו לי להמשיך לעבוד". פעמים רבות לאחר מכן הכריז השר ש-הוא לא ימשיך לכהן כשר תחת ראשה-המשלה שמיר". הכרזות אלה גרמו לאי-יציבות בתוך המערכת, ומנעו הכנסת שיפורים מיני-מאליים. בחודש שעבר הופיע השר לפני רופאי בית החולים רמב"ם – כמוכן, בטקס חגיגי תורני: פתיחת מכון לילדים – וכירך את בית-החולים על "הישגיו הרבים". באותו היום עצמו נודע לעם ישראל שבאותו בית-החולים

צילום: לאור מיסטר

שר-הבריאות-לשעבר גור באמבטיה רק שיתנו לי להמשיך לעבוד".